

THU THẬP, ĐÁNH GIÁ, GIÁM ĐỊNH DẤU VẾT HÌNH SỰ TRONG ĐIỀU TRA CÁC VỤ ÁN LÀM, TÀNG TRỮ, PHÁT TÁN HOẶC TUYÊN TRUYỀN THÔNG TIN, TÀI LIỆU, VẬT PHẨM NHẪM CHỐNG NHÀ NƯỚC CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

NGUYỄN TRỌNG HÙNG*

Thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự có vai trò rất quan trọng trong điều tra các vụ án. Trên cơ sở kết quả nghiên cứu, khảo sát thực tiễn, bài viết đưa ra một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự của lực lượng Kỹ thuật hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Từ khóa: Thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự; điều tra vụ án hình sự; lực lượng Kỹ thuật hình sự.

Ngày nhận bài: 13/12/2021; Biên tập xong: 17/12/2021; Duyệt đăng: 28/12/2021

Collecting, evaluating and examining criminal traces plays an important role in investigating cases. On the basis of research results and practical surveys, the article proposes some solutions to improve the efficiency of collecting, evaluating and examining criminal traces of the Criminal Technical force in investigating the crimes of making, possessing, spreading information, materials, items for the purpose of opposing the State of Socialist Republic of Vietnam.

Keywords: Collecting, evaluating and examining criminal traces; criminal investigation; Criminal Technical force.

Tội tuyên truyền chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam trước đây được quy định tại Điều 88 Bộ luật Hình sự năm 1999[5]. Hiện nay, được quy định tại Điều 117 Bộ luật Hình sự năm 2015[6] và được đổi tên thành Tội làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Mặc dù tên tội danh có sự thay đổi nhưng về mặt bản chất, hành vi trong mặt khách quan của tội này vẫn không thay đổi.

Thời gian qua, diễn biến của tội phạm làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ngày càng phức tạp, phương thức

thủ đoạn hoạt động phạm tội của các đối tượng ngày càng tinh vi và nguy hiểm. Chúng tích cực sử dụng các chiêu bài “dân chủ”, “nhân quyền”, “đa nguyên, đa đảng”, “chống tham nhũng”... để tuyên truyền, chống phá Nhà nước, nhằm xóa bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Khảo sát thực tiễn quá trình điều tra các vụ án cho thấy hoạt động thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự của lực lượng Kỹ thuật hình sự (KTHS) ngày càng đóng vai trò quan trọng, góp phần không nhỏ trong điều tra, làm rõ các vụ án loại này.

Theo thống kê, từ năm 2005 đến tháng 12/2021, Cơ quan An ninh điều tra

** Thạc sĩ, Giảng viên Khoa An ninh điều tra, Học viện An ninh nhân dân*

(ANĐT) các cấp đã khởi tố điều tra 135 vụ án, với 203 bị can về tội làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam [1], [2]. Trong số đó lực lượng KTHS tham gia khám nghiệm hiện trường (KNHT) và trực tiếp tiến hành thu thập, đánh giá dấu vết tại hiện trường 29/135 vụ (chiếm tỷ lệ 21,48%); tiến hành đánh giá, giám định dấu vết hình sự 109/135 vụ (chiếm tỷ lệ 80,07%) [1],[2],[3],[4]. Tỷ lệ trung bình các vụ án có KNHT, thu thập được dấu vết hình sự là 20/29 vụ (chiếm tỷ lệ 68,96%), loại dấu vết được thu thập nhiều nhất trong các vụ án này là các “dấu vết điện tử”, thu thập trong các phương tiện điện tử mà các đối tượng sử dụng để thực hiện hành vi phạm tội (18/20 vụ có thu được phương tiện điện tử) [3], [4]; lực lượng KTHS cũng đã tiến hành đánh giá, giám định KTHS 112 yêu cầu đối với các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Các yêu cầu giám định tập trung ở các lĩnh vực như: Giám định kỹ thuật số điện tử, âm thanh (67 yêu cầu); giám định tài liệu (29 yêu cầu)... Kết quả đưa ra kết luận khẳng định đồng nhất 67 yêu cầu (chiếm tỷ lệ 59,82%), kết luận khẳng định không đồng nhất 54 vụ (chiếm tỷ lệ 49,54%) [3], [4].

Kết quả thu thập, đánh giá dấu vết hình sự của lực lượng KTHS ngay tại hiện trường giúp Cơ quan ANĐT nhận định được thời gian, phương thức thủ đoạn và diễn biến quá trình xảy ra vụ án; nhận định về công cụ, phương tiện gây án cũng như số lượng đối tượng và các thông tin khác về đối tượng... Đó là những cơ sở quan trọng để xây dựng giả thuyết điều tra. Cùng với đó kết quả của hoạt động giám định dấu vết tại cơ quan giám định (kết luận giám định) là nguồn chứng cứ

pháp lý quan trọng được sử dụng trong điều tra, làm rõ hành vi tuyên truyền chống Nhà nước của các đối tượng phạm tội, điển hình như: Hồ Thị Bích Khương, Cù Huy Hà Vũ, Trần Thị Nga, Nguyễn Văn Hải và các đối tượng trong tổ chức “Chính phủ quốc gia Việt Nam lâm thời”...[1],[2].

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, thu thập, đánh giá, giám định dấu vết của lực lượng KTHS trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam vẫn còn một số tồn tại, hạn chế nhất định như:

Thứ nhất, các dấu vết hình sự thu thập được còn chủ yếu tập trung vào dấu vết rõ và dễ nhìn thấy, đối với các loại vi vết, dấu vết ẩn, dấu vết ADN,... thì hiệu quả phát hiện, thu thập vẫn chưa cao. Do đó làm giảm vai trò, tác dụng của hoạt động này cũng như việc khai thác thông tin từ dấu vết hình sự phục vụ điều tra.

Thứ hai, việc đánh giá dấu vết hình sự vẫn là khâu yếu trong quá trình thu thập, đánh giá dấu vết hình sự phục vụ điều tra vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Trong một số vụ án, cán bộ tiến hành chủ yếu tìm và thu dấu vết để đóng gói mang về mà chưa có sự nhìn nhận, đánh giá và khai thác ngay thông tin từ dấu vết tại hiện trường để cung cấp cho Cơ quan ANĐT. Việc bảo quản dấu vết trong một số vụ án còn chưa đúng phương pháp, chưa tuân thủ nguyên tắc thu lượm dẫn đến dấu vết, mẫu vật bị hỏng, bị thất lạc, làm ảnh hưởng không nhỏ đến việc đánh giá, giám định dấu vết tại cơ quan giám định.

Thứ ba, sự phối hợp giữa lực lượng KTHS và Cơ quan ANĐT khi tiến hành

hoạt động thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam còn chưa thực sự nhịp nhàng và hiệu quả.

Những hạn chế, tồn tại nêu trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác nhau như: (1) Nhận thức của một bộ phận cán bộ KTHS, cán bộ điều tra về thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam còn chưa sâu sắc; năng lực, trình độ, kỹ năng của cán bộ tiến hành thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự không đồng đều; (2) Trong một số vụ việc vẫn chưa đảm bảo thực hiện đúng quy trình thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự; (3) Chưa xây dựng được cơ chế về mối quan hệ phối hợp giữa các lực lượng tiến hành thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra loại án này nên chưa phát huy được tính chủ động, tích cực, sáng tạo của các lực lượng; (4) Hệ thống trang thiết bị, phương tiện KTHS phục vụ cho KNHT và giám định dấu vết hình sự vẫn còn thiếu và lạc hậu đặc biệt là đối với lực lượng KTHS cấp cơ sở.

Để nâng cao hiệu quả thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự của lực lượng KTHS trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thời gian tới, cần tập trung thực hiện tốt một số vấn đề sau đây:

Một là, nâng cao trình độ, nhận thức cho cán bộ KTHS tiến hành thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự.

Lực lượng KTHS là lực lượng trực

tiếp tiến hành phát hiện, ghi nhận, thu lượm, bảo quản, đánh giá dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và quyết định trực tiếp đến kết quả của các hoạt động này. Tuy nhiên, trên thực tế vẫn còn một bộ phận cán bộ KTHS còn có những hạn chế nhất định về trình độ, năng lực, chưa nhận thức đúng về vai trò, vị trí của hoạt động này trong điều tra vụ án. Vì vậy, thời gian tới, việc tiếp tục bồi dưỡng nâng cao trình độ, năng lực cũng như nhận thức cho đội ngũ cán bộ KTHS là một trong những yếu tố góp phần nâng cao hiệu quả công tác KTHS nói chung và thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam nói riêng. Việc đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao trình độ, nhận thức cho cán bộ KTHS cần tiến hành như sau:

- Về trình độ, cần tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ KTHS, nhất là các cấp địa phương. Hằng năm, cần tổ chức các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ về KTHS, tập trung vào việc ứng dụng các kỹ thuật, phương tiện mới, tiên tiến trên thế giới để phục vụ cho hoạt động phát hiện, ghi nhận, thu lượm, bảo quản cũng như đánh giá, giám định dấu vết hình sự.

- Bồi dưỡng để cán bộ KTHS nắm được các đặc điểm có liên quan đến thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam như: Đặc điểm vụ án, đặc điểm hiện trường loại án này, đặc điểm dấu vết hình sự và cơ chế

hình thành dấu vết hình sự, các loại dấu vết hình sự đặc trưng thường xuất hiện ở hiện trường vụ án loại này, đặc điểm phương tiện kỹ thuật chuyên dụng... Từ việc nắm được các đặc điểm này là căn cứ, cơ sở để tiến hành thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự đảm bảo các yêu cầu pháp luật, chính trị, nghiệp vụ và đạt hiệu quả cao.

Để đạt được những nội dung trên, trong thời gian tới, lực lượng KTHS cần chú trọng làm tốt các công tác trọng tâm sau:

+ Phải xây dựng kế hoạch và nội dung bồi dưỡng cần thiết, chủ động tổ chức các lớp tập huấn, hội thảo chuyên đề, các buổi tọa đàm khoa học. Qua đó, lồng ghép các nội dung có liên quan về vị trí, tầm quan trọng của dấu vết hình sự đối với công tác điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, nâng cao tinh thần trách nhiệm trong hoạt động thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự phục vụ điều tra các vụ án.

+ Thường xuyên tổng kết kinh nghiệm về điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, trong đó có nội dung thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án.

+ Thông qua các buổi hội thảo chuyên đề, tổng kết rút kinh nghiệm điều tra, phải làm cho cán bộ KTHS nhận thức được vai trò, vị trí, tầm quan trọng của thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án. Qua đó, phát huy được tính chủ động, sáng tạo, thể hiện được vai trò và vị trí của mình trong hoạt động này.

Hai là, quán triệt và thực hiện nghiêm túc quy trình thu thập, đánh giá dấu vết hình sự tại hiện trường các vụ án.

Để nâng cao hiệu quả thu thập, đánh giá dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, thì ngay từ khâu bảo vệ hiện trường cần phải được coi trọng và tiến hành một cách khẩn trương. Thực tế KNHT các vụ án cho thấy, nếu hiện trường được bảo vệ tốt thì việc thu thập, đánh giá dấu vết hình sự được thuận lợi và có kết quả tốt. Còn các vụ án hiện trường không được bảo vệ tốt thì công tác này sẽ gặp nhiều khó khăn, bế tắc do hiện trường bị xáo trộn, mất mát, hư hỏng dấu vết.

Quá trình tổ chức KNHT để thu thập, đánh giá dấu vết hình sự phải xây dựng được kế hoạch một cách tỉ mỉ, cụ thể và sát hợp với đặc điểm của hiện trường từng vụ án cũng như điều kiện thực tế tại địa bàn. Xuất phát từ đặc điểm của dấu vết hình sự nói chung và dấu vết hình sự xuất hiện trong các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam nói riêng đó là có thể bị tác động của nhiều yếu tố chủ quan và khách quan. Nếu không có phương pháp phù hợp trong phát hiện, ghi nhận, thu lượm, bảo quản thì dễ bị biến đổi, hư hỏng, mất đi giá trị và không khôi phục được. Bên cạnh đó, điều kiện về lực lượng, trình độ, trang thiết bị phương tiện kỹ thuật ở các đơn vị KTHS trên thực tế là khác nhau.

- Đối với hiện trường các vụ rải tờ rơi, truyền đơn, treo cờ, khẩu hiệu phản động... cần phải tổ chức phát hiện, ghi nhận, thu thập, bảo quản và đánh giá dấu vết hình sự đảm bảo đúng quy trình, phương pháp và chiến thuật. Dù vụ án mới xảy ra hay thời gian đã lâu, dù dấu vết, vật chứng còn nhiều hay ít, nhưng đã có hiện trường là phải thu thập, đánh giá

dấu vết hình sự, tránh tình trạng chỉ đến để xác định hiện trường hoặc sau khi thu giữ các tài liệu, vật chứng xuất hiện tại hiện trường là coi như đã kết thúc công tác KNHT.

- Đối với các vụ án mà các đối tượng sử dụng công nghệ thông tin để thực hiện hành vi làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thì bên cạnh các dấu vết hình sự truyền thống sẽ xuất hiện “dấu vết điện tử” tồn tại trên các vật mang là các phương tiện, thiết bị điện tử như: Máy tính, điện thoại di động, máy in, các ổ cứng, thẻ nhớ... Do đó cần có phương pháp thu thập, đánh giá phù hợp với từng loại thiết bị nhằm đảm bảo tính pháp lý của các dấu vết thu được.

- Phải quán triệt phương châm “thận trọng, tỷ mỉ, chính xác khách quan và khoa học” trong thu thập, đánh giá dấu vết hình sự. Thực tế có nhiều hiện trường do phát hiện muộn, dấu vết vật chứng còn rất ít. Vì thế nếu cán bộ KTHS, Điều tra viên không quán triệt phương châm trên thì thường không tổ chức thu thập, đánh giá dấu vết hình sự hoặc làm sơ sài, chiếu lệ không sử dụng phương pháp, phương tiện KTHS để phát hiện được dấu vết, vật chứng do đó làm giảm hiệu quả của hoạt động này.

Trước khi tiến hành thu thập, đánh giá dấu vết hình sự cần phải nghiên cứu, nắm bắt các thông tin về hiện trường vụ án để xác định đặc điểm, tình trạng của hiện trường, vị trí, địa điểm, tính chất của hiện trường... cũng như đặc điểm phương thức, thủ đoạn hoạt động của các đối tượng. Từ đó có thể lựa chọn phương pháp thu thập, đánh giá hiệu quả nhất.

Trong mọi hoạt động thu thập và đánh giá dấu vết hình sự ở tất cả các hiện trường phải đảm bảo rà soát tìm kiếm,

phát hiện dấu vết một cách toàn diện theo hai nhóm dấu vết cơ bản: Nhóm dấu vết phổ biến; và Nhóm dấu vết đặc trưng.

Các dấu vết hình sự sau khi được phát hiện, ghi nhận và thu lượm cần phải được bảo quản, đóng gói, niêm phong theo đúng yêu cầu về quy trình, quy chuẩn mang tính nghiệp vụ, kỹ thuật và đảm bảo đúng quy định của pháp luật, tránh làm mất mát, hư hỏng và tránh tình trạng lẫn, nhiễm mẫu... Việc đánh giá sơ bộ dấu vết hình sự đã thu thập được cần được tiến hành ngay tại hiện trường vụ án: Các dấu vết hình sự sau khi được phát hiện, ghi nhận cần phải được đánh giá sơ bộ ngay tại hiện trường trước khi tiến hành thu lượm và bảo quản.

Ba là, phát huy cao hơn nữa vai trò của lực lượng KTHS trong mối quan hệ phối hợp với Cơ quan ANĐT khi tiến hành thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Lực lượng KTHS và Cơ quan ANĐT có vai trò, vị trí nhất định, có thể mạnh khai thác nguồn thông tin khác nhau về vụ án. Tuy nhiên đều chung một mục tiêu là khai thác thông tin để chứng minh tội phạm, làm rõ vụ án. Vì vậy, mỗi lực lượng cần xác định rằng mối quan hệ giữa hai lực lượng là mối quan hệ tất yếu, hữu cơ giữa chiến thuật điều tra và KTHS, hỗ trợ cho nhau, bổ sung cho nhau nhằm đi đến mục tiêu là xác lập, củng cố chứng cứ, chứng minh hành vi phạm tội và làm rõ vụ án. Mối quan hệ phối hợp giữa lực lượng KTHS với Cơ quan ANĐT phải được thực hiện trong tất cả các hoạt động thu thập, đánh giá, giám định dấu vết tại hiện trường cũng như tại cơ quan giám định.

Trong mối quan hệ phối hợp này, lực

lượng KTHS với vị trí là lực lượng phối hợp, đồng thời trực tiếp tiến hành các hoạt động thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự khi có yêu cầu, trưng cầu của Cơ quan ANĐT. Do đó, lực lượng KTHS có vai trò quan trọng trong điều tra các vụ án. Để phát huy hơn nữa vai trò của mình, các cán bộ KTHS cần chủ động, linh hoạt trong việc thực hiện các nội dung quan hệ phối hợp với Cơ quan ANĐT cụ thể như:

- Đối với cán bộ KTHS tham gia khám nghiệm có nhiệm vụ trực tiếp tiến hành các hoạt động thu thập, đánh giá dấu vết hình sự tại hiện trường có trách nhiệm phối hợp chặt chẽ với Điều tra viên và các lực lượng nghiệp vụ khác tham gia để nắm tình hình và lựa chọn các phương pháp, chiến thuật, phương tiện phát hiện, ghi nhận, thu lượm, bảo quản và đánh giá dấu vết hình sự cho phù hợp. Ngoài ra khi có yêu cầu của Điều tra viên, lực lượng KTHS phải nhanh chóng, phối hợp cùng Điều tra viên nghiên cứu, đánh giá các dấu vết hình sự đã được phát hiện, thu thập nhằm kịp thời khai thác những thông tin để định hướng cho hoạt động điều tra; chủ động đề xuất với Điều tra viên các phương pháp, biện pháp phát hiện, ghi nhận, thu lượm, bảo quản và đánh giá dấu vết hình sự chính xác, khách quan và khoa học cũng như các biện pháp khai thác thông tin, thu lượm mẫu vật so sánh ngay tại hiện trường; cùng nhau phối hợp hoàn thiện các văn bản pháp lý về hoạt động phát hiện, ghi nhận, thu lượm, bảo quản và đánh giá dấu vết hình sự tại hiện trường.

- Đối với giám định viên, trong quá trình đánh giá, giám định dấu vết hình sự cần chủ động đưa ra các yêu cầu, và phối hợp với Điều tra viên, cán bộ KTHS khám nghiệm hiện trường về vụ việc đã xảy ra... Giám định viên cần phối hợp chặt chẽ với Điều tra viên trong thu thập mẫu so sánh

khi có yêu cầu; chủ động đề xuất tiếp tục tiến hành các biện pháp thu thập thông tin, mẫu vật so sánh trong những trường hợp giám định lại, giám định bổ sung. Cuối cùng là cán bộ KTHS, giám định viên, Điều tra viên phối hợp trong việc hoàn thiện hồ sơ giám định và chuyển giao hồ sơ theo quy định của pháp luật.

Bốn là, trang bị phương tiện kỹ thuật và ứng dụng khoa học công nghệ hiện đại phục vụ thu thập, đánh giá dấu vết hình sự trong điều tra các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Bên cạnh yếu tố con người thì việc ứng dụng khoa học công nghệ và các trang thiết bị kỹ thuật để phát hiện, thu thập, đánh giá và giám định dấu vết hình sự nhằm thiết lập, củng cố chứng cứ phục vụ công tác điều tra, truy tố, xét xử vụ án hình sự là một trong những đặc trưng của KTHS. Trong giai đoạn hiện nay, với sự phát triển của cuộc cách mạng khoa học công nghệ 4.0, ứng dụng công nghệ thông tin ngày càng phổ biến, các thiết bị, phương tiện kỹ thuật phục vụ con người ngày càng được hiện đại hóa, phát triển với tốc độ rất nhanh. Tội phạm làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong thời gian tới luôn chủ động triệt để lợi dụng thành tựu khoa học - công nghệ, cũng như các thiết bị khoa học hiện đại để hoạt động phạm tội và che giấu các hành vi phạm tội. Vì vậy, ngoài việc phát triển nguồn lực con người thì lực lượng KTHS cần thường xuyên nâng cấp, bổ sung hiện đại hóa các trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật và tăng cường ứng dụng khoa học công nghệ vào phục vụ công tác KTHS nói chung và thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự nói riêng.

Khảo sát thực tế cho thấy, thời gian qua việc trang bị các phương tiện kỹ thuật chuyên dùng và ứng dụng khoa học công nghệ vào phục vụ thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu, đòi hỏi của thực tiễn công tác điều tra các vụ án hình sự nói chung và các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam nói riêng đặc biệt là với lực lượng KTHS ở địa phương. Vì vậy trong thời gian tới cần tăng cường các trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật và ứng dụng khoa học công nghệ hiện đại vào hoạt động thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự phục vụ điều tra các vụ án theo các hướng cụ thể như sau:

- Nhóm trang thiết bị và ứng dụng phục vụ hoạt động khám nghiệm hiện trường để phát hiện, ghi nhận, thu lượm, bảo quản, đánh giá dấu vết tại hiện trường.

Cần bổ sung các phương tiện và các ứng dụng như: Vali khám nghiệm hiện trường; nguồn sáng đa năng với các bước sóng màu: Polylight, Polyray, bộ nguồn sáng SL-450, UL TRALITE ALS, nguồn sáng UV cường độ cao, MegaMAXX... để phát hiện các dấu vết đường vân, dấu vết sinh học, dấu vết hóa học trên các bề mặt nghi mang vết ở hiện trường; camera; máy ảnh; thiết bị, phần mềm thu thập dữ liệu điện tử; phương tiện thông tin liên lạc; phương tiện bảo hộ; phần mềm vẽ sơ đồ hiện trường; máy quét hiện trường 3D...

- Nhóm trang thiết bị và ứng dụng phục vụ hoạt động giám định dấu vết hình sự tại cơ quan giám định.

Cần bổ sung các phương tiện và các ứng dụng như: Hệ thống giám định dấu vết đường vân tự động; các thiết bị kính hiển vi so sánh, kính hiển vi soi nổi phục vụ giám định dấu vết cơ học; Hệ thống lọc nhiễu, phân tích phổ âm thanh, hệ thống

tách âm, hệ thống thu âm trong giám định âm thanh; các thiết bị kính hiển vi điện tử quét SEM, máy quang phổ huỳnh quang tia X, máy sắc ký khí, máy sắc ký khí khối phổ (GC/MS), máy sắc ký lỏng khối phổ (HPLC/MS), máy sắc ký khí khối phổ nhiệt phân, hệ thống khối phổ nguyên tử (ICP/MS), máy quang phổ hồng ngoại (FTIR), máy quang phổ tử ngoại... phục vụ giám định hóa pháp lý; Hệ thống giám định tài liệu Docucenter, Doculab, thiết bị giám định tài liệu VSC6000, VSC8000, kính hiển vi 3D, phần mềm xử lý ảnh chuyên dụng; các thiết bị chuyên dụng để giám định sinh học như kính hiển vi sinh vật, các loại tủ ẩm, tủ sấy, tủ lạnh sâu, cân phân tích, máy phân tích gen tự động, robot tách chiết mẫu...

Thu thập, đánh giá, giám định dấu vết hình sự của lực lượng KTHS ngày càng đóng vai trò quan trọng trong quá trình điều tra, làm rõ các vụ án làm, tàng trữ, phát tán hoặc tuyên truyền thông tin, tài liệu, vật phẩm nhằm chống Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Việc thực hiện một cách đồng bộ các giải pháp nêu trên sẽ góp phần nâng cao hiệu quả của các hoạt động này trên thực tế./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. A09 – Bộ Công an, *Báo cáo sơ kết, tổng kết công tác an ninh điều tra* (các năm từ 2018 đến tháng 12/2021);
- [2]. A92 – Bộ Công an, *Báo cáo tổng kết công tác an ninh điều tra* (các năm từ 2005 đến 2017);
- [3]. C09 - Bộ Công an, *Báo cáo sơ kết, tổng kết công tác kỹ thuật hình sự* (các năm từ 2018 đến tháng 12/2021);
- [4]. C54 - Bộ Công an, *Báo cáo tổng kết công tác kỹ thuật hình sự* (các năm từ 2005 đến 2017);
- [5]. Bộ luật Hình sự năm 1999 (sửa đổi, bổ sung năm 2009);
- [6]. Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017).